

واژه نامه

NMTN .STD .Glossary

شناسه سند:

۲

اصلاحیه:

۸۳/۹/۱۰

تاریخ آخرین تغییرات:

فهرست واژه های تخصصی که در استانداردهای نظام مهندسی نرم افزار از آنها استفاده شده است، به همراه برابر انگلیسی این واژه ها ارائه شده است.

چکیده:

شرکت مهندسی نرم افزاری گلستان

این سند منحصراً به عنوان یکی از گزارش های پروژه نظام مهندسی و استانداردهای تولید و توسعه نرم افزار تهیه و به صورت محدود تکثیر شده است.

نظام مهندسی و استانداردهای تولید و توسعه نرم افزار (نماتن) – فاز ۲	صفحه ۲ از ۱۷
NMTN.STD.Glossary	واژه نامه
	تاریخ تهیه: ۱۳۸۲/۹/۱۰

مدیر پروژه

رضا کرمی

کمیته فنی

سعید زرگری، خدایار عرب، محمود کریمی

ویراستار

آروین بابویه

کمیته نظارت

آزاده داننده.....شرکت همکاران سیستم
 مهرداد ذوالفقاریان.....شرکت مهندسی نظام اندیشه
 سپهر رشید صفری.....شرکت ثنارای
 علی اکبر صابری.....انجمن شرکتهای انفورماتیک
 ساسان شیردل.....شرکت داتا
 بهروز کتانچی.....شرکت پارس سیستم
 محمد یوسفیان (دبیر کمیته).....شرکت حساب و اندیشه

نظام مهندسی و استانداردهای تولید و توسعه نرم افزار (نماتن) – فاز ۲	صفحه ۳ از ۱۷
NMTN.STD.Glossary	واژه نامه
	تاریخ تهیه: ۱۳۸۳/۹/۱۰

تاریخچه

اصلاحیه	تاریخ	شرح
۰	۸۳/۶/۲۰	نسخه اولیه
۱	۸۳/۸/۲۰	اشکالات اعلام شده از سوی کمیته محترم نظارت، رفع شد.
۲	۸۳/۹/۱۰	اشکالات اعلام شده در جلسه مورخ ۸۳/۹/۴ کمیته محترم نظارت، رفع شد.

نظام مهندسی و استانداردهای تولید و توسعه نرم افزار (نماتن) – فاز ۲	صفحه ۴ از ۱۷
NMTN.STD.Glossary	واژه‌نامه
	تاریخ تهیه: ۱۳۸۲/۹/۱۰

فهرست مطالب

۱. مقدمه	۴
۱-۱ هدف	۴
۱-۲ دامنه کاربرد	۴
۱-۳ منابع و مراجع	۵
۲. قواعد واژه‌گزینی	۶
۳. واژه‌ها	۹

نظام مهندسی و استانداردهای تولید و توسعه نرم افزار (نماتن) – فاز ۲	صفحه ۵ از ۱۷
NMTN.STD.Glossary	واژه‌نامه
	تاریخ تهیه: ۱۳۸۳/۹/۱۰

بسم الله الرحمن الرحيم

۱. مقدمه

این سند، واژه‌نامه مجموعه گزارشهای خروجی پروژه نظام مهندسی و استانداردهای تولید و توسعه نرم‌افزار (نماتن) – فاز ۲ را در بردارد. در این واژه‌نامه، فهرست واژه‌های تخصصی که از آنها در مجموعه استانداردهای نظام مهندسی نرم‌افزار استفاده شده است، به‌همراه برابر انگلیسی آنها ارائه شده است.

۱-۱ هدف

این سند به منظور ارائه فهرست واژه‌های تخصصی استفاده شده در مجموعه استانداردهای مهندسی نرم‌افزار (فاز ۲) تهیه شده است و در آن فهرست اینگونه واژه‌ها و برابر انگلیسی آنها ارائه شده است. هدف از تهیه این واژه‌نامه، راهنمایی خوانندگان مجموعه استانداردهای نظام مهندسی نرم‌افزار برای برابری اصطلاحات فنی، و یکنواخت‌سازی واژگان تخصصی استفاده‌شده در این استانداردهاست.

۲-۱ دامنه کاربرد

واژه‌های ارائه‌شده در این سند، تنها در مورد متون استانداردهای نظام مهندسی نرم‌افزار (فاز ۲) کاربرد دارد.

نظام مهندسی و استانداردهای تولید و توسعه نرم افزار (نماتن) – فاز ۲	صفحه ۶ از ۱۷
NMTN.STD.Glossary	واژه‌نامه
	تاریخ تهیه: ۱۳۸۳/۹/۱۰

۳-۱ منابع و مراجع

از مراجع زیر برای تهیه این واژه‌نامه استفاده شده است:

- اصول و ضوابط واژه‌گزینی، همراه با شرح و توضیحات، مصوب فرهنگستان زبان و ادب فارسی، گروه واژه‌گزینی، ویرایش دوم، بهمن ۱۳۷۸
- سونوتی، هایدی، راهنمای اصول واژه‌شناسی، مترجم: مهنوش نشاط مبینی تهرانی، فرهنگستان زبان و ادب فارسی، بهمن ۱۳۷۶
- پرسمن، ر.اس.، مهندسی نرم‌افزار، ترجمه: عین‌الله جعفرنژاد قمی و ابراهیم عامل محرابی، انتشارات دانشگاه صنعتی امیرکبیر، تابستان ۱۳۸۲
- شفیعا، محمدعلی (گردآوری)، واژگان مهندسی صنایع، باهمکاری سیدعلی هاشمی ابراهیمی، مرکز نشر دانشگاهی، چاپ دوم ۱۳۸۲
- وبسایت شورای عالی انفورماتیک کشور، به نشانی www.shci.ir
- استاندارد ایران - ایزو ۹۰۰۱ - مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، چاپ اول، دی‌ماه ۱۳۷۴

نظام مهندسی و استانداردهای تولید و توسعه نرم افزار (نماتن) – فاز ۲	صفحه ۷ از ۱۷
NMTN.STD.Glossary	واژه‌نامه
	تاریخ تهیه: ۱۳۸۳/۹/۱۰

۲. قواعد واژه‌گزینی

از آنجا که دانش و فناوری مهندسی نرم‌افزار در کشور ما هنوز نوپاست، و برای بسیاری از واژگان فنی مورد استفاده در این رشته هنوز برابرنهادهای استاندارد و همه‌پذیری تثبیت نشده است. به همین دلیل ممکن است در بسیاری از موارد معادل برخی از اصطلاحات استفاده شده در یک متن برای دیگران مانوس و آشنا نباشد، و یا اینکه در اسناد مختلف معادل‌های متفاوتی برای ترجمه یک مفهوم واحد بکار رود. تهیه این واژه‌نامه به منظور جلوگیری از این مشکل و فراهم آوردن یک مرجع واحد برای واژه‌گزینی در کلیه استانداردهای نظام مهندسی نرم‌افزار، در جهت تسهیل ارتباط و انتقال مفاهیم و دستاوردهای این نظام صورت گرفته است.

به دلیل تنوع معادل‌هایی که در برابر بسیاری از واژگان تخصصی مهندسی نرم‌افزار در متون فارسی بکاررفته و می‌رود، در اکثر موارد تهیه‌کنندگان این واژه‌نامه ناگزیر بوده‌اند با اتکا بر اصول و قواعد واژه‌گزینی، از میان برابرنهادهای موجود، یکی را برگزینند، و در موارد معدودی خود برابرنهاد جدیدی پیشنهاد کنند.

هرچند واژه‌گزینی و واژه‌سازی امری است که به‌طور دقیق و کامل نمی‌توان آن را بر مبنای قواعد و ضوابط علمی و پذیرفته‌شده انجام داد و در آن همواره سهم معینی از ذوق و پسند شخصی و شم زبانی دخیل است، با این وجود پیروی از یک مجموعه مشخص از قواعد واژه‌گزینی می‌تواند در موارد بسیاری نتیجه کار را سازگارتر و منسجم‌تر گرداند.

اصول و قواعدی که تهیه‌کنندگان این واژه‌نامه برای واژه‌سازی و واژه‌گزینی (به صورت نسبی) از آن پیروی کرده‌اند، عبارتند از:

۱. در انتخاب معادل فارسی برای واژه‌ها و اصطلاحات بیگانه، واژه فارسی باید تا حد امکان به زبان فارسی معیار امروز، یعنی زبان متداول میان دانش‌آموختگان و اهل علم و ادب، و زبان سخنرانی‌ها و نوشته‌ها نزدیک باشد.
۲. در واژه‌گزینی باید قواعد دستور زبان فصیح و متداول امروز مراعات شود.
۳. در واژه‌گزینی باید قواعد آوایی زبان فارسی رعایت گردد و از اختیار واژه‌های ناخوش‌آهنگ و دارای تنافر پرهیز شود و واژه فارسی برگزیده، حتی‌الامکان از معادل بیگانه آن کوتاه‌تر باشد.

نظام مهندسی و استانداردهای تولید و توسعه نرم افزار (نماتن) – فاز ۲	صفحه ۸ از ۱۷
NMTN.STD.Glossary	واژه‌نامه
	تاریخ تهیه: ۱۳۸۳/۹/۱۰

۴. در انتخاب معادل، واژه‌هایی که تصریف‌پذیر و اشتقاق‌پذیر باشند و امکان ساخت اسم و صفت و فعل از آنها وجود داشته باشد مرجح‌اند.
۵. در انتخاب معادل، ترجیحاً واژه‌های بسیط باید به واژه‌های بسیط برگردانده شود، و از انتخاب برابره‌های مرکب برای این واژه‌ها باید پرهیز شود.
۶. در گزینش معادل‌ها باید سلسله‌مراتبی به‌ترتیب زیرملاک قرار گیرد:
 - واژه‌های فارسی‌تبار متداول و مأنوس که از دیرباز در زبان فارسی وجود داشته است.
 - ترکیب‌های نوساخته، برطبق شیوه‌های واژه‌سازی زبان فارسی، با استفاده از واژه‌های فارسی
 - واژه‌های عربی‌تبار مصطلح و متداول و مأنوس در زبان فارسی
 - ترکیب‌های نوساخته، برطبق شیوه‌های واژه‌سازی زبان فارسی، با استفاده از واژه‌های عربی‌تبار متداول در زبان فارسی
 - واژه‌های برگرفته از زبان‌های بیگانه که به‌دلیل کثرت استعمال در بدنه زبان فارسی جذب شده‌اند.
۷. در گزینش معادل، واژه‌ای که معنی آن زودیاب و روشن باشد بر واژه‌ای که معنی دیریاب و ناآشکار دارد مرجح است.
۸. در واژه‌گزینی برای هرلفظی که دارای یک معنی خاص است، ترجیحاً فقط یک واژه برگزیده شود و از تعدد و تنوع واژه‌ها پرهیز شود.
۹. یافتن معادل برای آن دسته از واژه‌های بیگانه که جنبه جهانی و بین‌المللی یافته‌اند ضروری نیست.

نظام مهندسی و استانداردهای تولید و توسعه نرم افزار (نماتن) – فاز ۲	صفحه ۹ از ۱۷
NMTN.STD.Glossary	واژه‌نامه
	تاریخ تهیه: ۱۳۸۳/۹/۱۰

آ – الف

test	آزمون
regression test.....	آزمون بازگشتی
acceptance test.....	آزمون پذیرش
configuration test	آزمون پیکربندی
load test	آزمون تحمل بار
fault-tolerance test.....	آزمون تحمل خرابی
stress test	آزمون تنش
business cycle test	آزمون چرخه کاری
system test	آزمون سیستم
functional test.....	آزمون کارکردی
tester	آزمونگر
performance test.....	آزمون عملکرد
unit test.....	آزمون واحد
user interface test	آزمون واسط کاربر
data integrity test.....	آزمون همسازی داده‌ها
integration test.....	آزمون یکپارچگی
inception.....	آغاز
link	اتصال
hyperlink	اتصال ابرمتنی
reference.....	ارجاع
inter-textual reference	ارجاع بینامتنی
intra-textual reference	ارجاع درون‌متنی
debugging.....	اشکال‌زدایی
revision.....	اصلاحیه
redundancy	افزونگی
corrective action.....	اقدام اصلاحی

نظام مهندسی و استانداردهای تولید و توسعه نرم افزار (نماتن) – فاز ۲	صفحه ۱۰ از ۱۷
NMTN.STD.Glossary	واژه نامه
	تاریخ تهیه: ۱۳۸۳/۹/۱۰

الزامات requirements

انتقال transition

ب

بازرسی inspection

بازمهندسی فرآیندها process re-engineering

برنامه زمانی schedule

برخط online

بسته کاری work-package

پ

پایش monitoring

پاورقی page footer

پایگاه داده ها database

پایگاه اطلاعاتی database

پذیرش acceptance

پروژه project

پروژه نرم افزاری software project

پرونده file

نگهداری maintenance

پیاده سازی implementation

پیکربندی configuration

ت

تاریخچه history

تاریخ انتشار release date

نظام مهندسی و استانداردهای تولید و توسعه نرم افزار (نماتن) – فاز ۲	صفحه ۱۱ از ۱۷
NMTN.STD.Glossary	واژه‌نامه
	تاریخ تهیه: ۱۳۸۳/۹/۱۰

approval.....	تاییدیه
data conversion	تبدیل اطلاعات
analysis.....	تحلیل
analyst	تحلیل‌گر
deliverable	تحویل‌دانی
qualification	تشخیص صلاحیت
verification	تصدیق
Verification & Validation (V&V).....	تصدیق و صحت‌گذاری
quality assurance (QA)	تضمین کیفیت
elaboration.....	تفصیل
system development.....	توسعه سیستم

ج

integrity	جامعیت
alternative.....	جایگزین
table	جدول
trustee	جواز
access trustee.....	جواز دسترسی

خ

command line.....	خط فرماندهی
requirement	خواسته

د

test data	داده های آزمون
scope.....	دامنه

نظام مهندسی و استانداردهای تولید و توسعه نرم افزار (نماتن) – فاز ۲	صفحه ۱۲ از ۱۷
NMTN.STD.Glossary	واژه‌نامه
	تاریخ تهیه: ۱۳۸۳/۹/۱۰

درخواست تغییر change request
دسته‌ای batch
دقت accuracy

ر

راهنمای کاربران users' manual
راهنمای نصب و استقرار installation manual
راهنمای نگهداری operation manual
ردیابی trace
قابلیت ردیابی trace ability
رسانه medium
روال procedure
رویه procedure
رویه آزمون test procedure
رویکرد approach

ز

زمانبندی schedule
زیر پروژه sub-project
زیرساخت infra-structure
زیستچرخ lifecycle
زیستچرخ توسعه سیستم System Development Lifecycle (SDLC)

س

ساخت build
ساختار تفکیکی کار Work Breakdown Structure (WBS)

نظام مهندسی و استانداردهای تولید و توسعه نرم افزار (نماتن) – فاز ۲	صفحه ۱۳ از ۱۷
NMTN.STD.Glossary	واژه‌نامه
	تاریخ تهیه: ۱۳۸۳/۹/۱۰

consistency	سازگاری
enterprise	سازمان
acronym.....	سرنام
metric.....	سنجه
document.....	سند
Methodology Description Document (MDD)	سند توصیف متدولوژی
Software Requirements Specification (SRS) ..	سند مشخصات نیازهای نرم‌افزار
simple document	سند ساده
dependent document	سند فرعی
master document	سند مادر
compound document.....	سند مرکب

ش

identication	شناسایی
identifier	شناسه
identifying	شناسه‌گذاری
manual	شیوه‌نامه

ص

correctness.....	صحت
validation.....	صحه‌گذاری
attribute	صفت
cover page	صفحه روکش

ض

guarantee	ضمانت
-----------------	-------

نظام مهندسی و استانداردهای تولید و توسعه نرم افزار (نماتن) – فاز ۲	صفحه ۱۴ از ۱۷
NMTN.STD.Glossary	واژه‌نامه
	تاریخ تهیه: ۱۳۸۳/۹/۱۰

ط

طراحی	design
طراحی تفصیلی	detail design
طراحی کلی	general design
طرح آزمون	Test Plan.....
طرح انتقال	Transition Plan
طرح کیفیت پروژه	Project Quality Plan
طرح مدیریت پروژه	Project Management Plan (PMP).....
طرح مدیریت پیکربندی	Configuration Management Plan (CMP).....

ع

عنصر پیکربندی	configuration item (CI)
عدم تطابق	non-conformance

ف

فاز	phase.....
فرآورده	product
فرآیند	process.....
فرآیند پشتیبان	support process.....
فرآیند فنی	technical process
فرسنگ‌شمار	milestone
فعالیت	activity.....
فعالیت کاری	work activity

ق

نظام مهندسی و استانداردهای تولید و توسعه نرم افزار (نماتن) – فاز ۲	صفحه ۱۵ از ۱۷
NMTN.STD.Glossary	واژه نامه
	تاریخ تهیه: ۱۳۸۳/۹/۱۰

قاعده rule
 قالب template
 قالب format

ک

کاربر user
 کارفرما client
 کارکرد function
 کارکرد functionality
 کارکرد عمده major functionality
 کارگزار contractor
 کد اصل source code
 کفایت sufficiency
 کمک برخط online help
 کنترل کیفیت quality control (QC)
 کوتاه نوشت abbreviation

گ

گزارش report
 گزارش دهی reporting
 گزارش شناخت نیازمندی های سیستم System Requirement Specification (SRS)
 گزارش طراحی تفصیلی سیستم System Detailed Design Report (SDD)
 گزینه option
 گونه version

م

نظام مهندسی و استانداردهای تولید و توسعه نرم افزار (نماتن) – فاز ۲	صفحه ۱۶ از ۱۷
NMTN.STD.Glossary	واژه‌نامه
	تاریخ تهیه: ۱۳۸۳/۹/۱۰

module.....	ماجول
baseline.....	مبنا
baselining	مبناگذاری
scope.....	محدوده
pilot	محیط آزمایشی
risk.....	مخاطره
data model	مدل داده
process model.....	مدل فرآیند
configuration management.....	مدیریت پیکربندی
risks management.....	مدیریت مخاطرات
stage	مرحله
review	بازنگری
technical review	بازنگری فنی
walk-through.....	بازنگری گام به گام
management review	بازنگری مدیریت
joint review	بازنگری مشترک
documents	مستندات
documentation.....	مستندسازی
technical writer.....	مستندساز
criteria	معیار
audit.....	ممیزی
test-case	مورد آزمون
deadline	مهلت زمانی
middleware.....	میان افزار

ن

backup	نسخه برداری
installation.....	نصب و راه اندازی

نظام مهندسی و استانداردهای تولید و توسعه نرم افزار (نماتن) – فاز ۲	صفحه ۱۷ از ۱۷
NMTN.STD.Glossary	واژه‌نامه
	تاریخ تهیه: ۱۳۸۳/۹/۱۰

index.....	نمایه
organization chart.....	نمودار تشکیلاتی
prototype	نمونه
prototyping.....	نمونه‌سازی
requirement	نیاز
requirement	نیازمندی

و

work unit	واحد کاری
vocabulary.....	واژگان
glossary	واژه‌نامه
Business Unit	واحد سازمانی
interface.....	واسط
organization interface.....	واسط سازمانی
user interface.....	واسط کاربر
task	وظیفه

ه

integrity	همسازی
cross-checking.....	همسنجی

ی

integration	یکپارچگی
-------------------	----------